

steeds bepaalde uren waren afgesproken) òf onbetrouwbaar òf zo slecht dat men er in het geheel niets aan had.

Van twijfelachtige kwaliteit waren voorts de zenders. Het eerste type, dat alleen in steden kon worden gebruikt waar electriciteit was, woog bijna 200 kilo; het tweede, eind '42 ingevoerd, woog slechts 20 kilo, werkte met een accu en raakte gauw defect; hetzelfde gold voor het derde; het vierde was beter maar ook daarbij bleef het probleem bestaan om voor het ontvangen en zenden voldoende energie op te wekken. Hand- en fietsgeneratoren bleken onbetrouwbaar te zijn – motor-generatoren waren het beste maar maakten veel lawaai. Al dat materiaal leed onder de tropische luchtvochtigheid, trouwens: voor de codepapieren gold hetzelfde; de code-afspraken werden tenslotte op zijde gedrukt dat duurzamer was.

Dan deed zich bij *SOE* hetzelfde euvel voor waaraan de voor Nederlands-Indië werkende geheime diensten in Australië laboreerden: er was veel te weinig informatie over toestanden en ontwikkelingen in de door Japan bezette landen. *Parties* die bijvoorbeeld in Birma werden ingezet, werden geruime tijd voorgelicht aan de hand van een oude Baedeker. 'Briefing', aldus een *after-action-report* van een *party*-leider,

*'I hardly know where to begin. Several hours of verbose nothingness left us with the impression that those responsible had not the courage to admit that they had no knowledge of our area of tasks and that they were too lazy to make the necessary effort.'*¹

Heeft *SOE* ondanks deze en dergelijke tekortkomingen toch iets bereikt? Zeker: vooral in Birma en op Malakka heeft het de Japanners moeilijkheden bezorgd; voorts bleek de *SOE*-organisatie nuttig toen onmiddellijk na Japans capitulatie hulp gegeven moest worden aan de Geallieerde krijgsgevangenen en geïnterneerden. Successen evenwel die met de in Europa behaalde te vergelijken waren, ontbraken. Het plan om uit de door Japan bezette gebieden rubber te smokkelen, waaraan in '42 en '43 veel tijd en geld werd besteed (de productie van synthetische rubber was toen in de Verenigde Staten nog niet goed op gang gekomen), werd een fiasco en tot het object dat in heel Zuidoost-Azië in de eerste plaats voor sabotage in aanmerking kwam: de raffinaderijen bij Palembang, kon *SOE* niet doordringen.

★

¹ Aangehaald in a.v., p. 23.